

Asia: VN/14995/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Päivittäistavarakauppa ry (PTY) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta.

Esityksessä ehdotetaan viinien ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien veronkorotusta keskimäärin noin 9 prosentilla sekä kaikkien juomaryhmien alkoholiveron sitomista pysyvästi yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksiin toteutuneisiin muutoksiin.

Alkoholiveron korottamiselle ei ole edellytyksiä

Suomessa on jo nyt Euroopan korkein alkoholiverotus. Naapurimaissa, kuten Virossa, Latviassa ja Saksassa, verotus on huomattavasti alemmalla tasolla, mikä johtaa siihen, että alkoholijuomia haetaan yhä useammin ulkomailta. Ruotsin kruunun taso on puolestaan houkutellut Pohjois-Suomessa hakemaan juomat Ruotsin puolelta.

Kulutus siirtyy valvonnan ulottumattomiin ilman, että valtion verokertymä kasvaa – pikemminkin päinvastoin. Tämä kehitys on ollut nähtävissä jo vuosia. Alkoholiverokertymä on ollut pitkään laskeva, ja nyt ehdotetut toimet todennäköisesti vain vauhdittavat tätä suuntaa.

Verotus ei ohjaa kuluttajaa miedompien juomien suuntaan

Korotukset kohdistuvat nyt erityisen voimakkaasti viineihin ja muihin käymisteitse valmistettuihin juomiin. Samaan aikaan väkevien alkoholijuomien aiemmin säädettyä indeksisidontaa ollaan purkamassa ja korvaamassa uudella mallilla. Tämä herättää kysymyksiä veropolitiikan johdonmukaisuudesta ja ohjausvaikutuksista. Veropolitiikan poukkoilu heikentää sääntelyn uskottavuutta

Jos tavoitteena on aidosti ohjata kuluttajia käyttämään miedompia juomia, nyt esitetyt veronkorotukset vievät kehitystä väärään suuntaan. Erityisen ongelmallista on se, että ns. väliportaan tuotteet – kuten siiderit tai miedot viinit – kallistuvat suhteellisesti eniten.

Indeksisidonta on ongelmallista ja vaikeuttaa ennakoitavuutta

Esityksen mukaan alkoholivero sidotaan kuluttajahintaindeksiin vuodesta 2026 alkaen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että alkoholivero nousee automaattisesti joka vuosi, riippumatta kulutuksen tai kokonaiskysynnän kehityksestä. Esityksessä todetaankin, että tällä toimenpiteellä "verotuksen reaalin tasoa pidettäisiin ennallaan", mutta samalla se tarkoittaa kuluttajille ja kaupalle toistuvia hinnanmuutoksia ja kasvavaa hallinnollista taakkaa.

Kuluttajahintaindeksiin sitominen voi luoda automaattisen nousupaineen hintoihin ja siten inflaatiota. Tällaiset automaattiset korotusmekanismit eivät sovi tuotteisiin, joiden kysyntä on lähtökohtaisesti laskusuuntainen ja niiden hankintaa voi korvata rajakaupalla.

Verotuksen tulee olla ennakoitavaa, johdonmukaista ja tarkoituksenmukaista

Usein toistuvat tai automaattisesti päivittyvät hinnanmuutokset vaikeuttavat kaupankäyntiä ja aiheuttavat hallinnollista työtä. Tämä korostuu erityisesti pienissä toimijoissa, kuten ravintoloissa tai erikoisliikkeissä. Toisaalta indeksitarkistus vuosittain tuo kustannuksia ilman että se merkittävästi hyödyttää ohjaustavoitteita. Koska alkoholivero on regressiivinen vero, sen vaikutukset korostuvat erityisesti pienituloisilla. Myös kotimaiset pientuottajat (esim. siideri, viini) kärsivät suhteessa enemmän, samoin ravintolat. Tämä tulee heikentämään paikallisten tuotteiden kilpailukykyä ja ohjaa ostamaan ulkomaisista verkkokaupoista. Ulkomaisista verkkokaupoista ostettaessa alkoholiveron maksaminen jää usein tekemättä, ja tämä tulee vähentämään verokertymää entisestään.

Yhteenveto

PTY ei kannata esitettyä viinien ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien veronkorotusta, eikä myöskään alkoholiveron pysyvää sitomista kuluttajahintaindeksiin.

Alkoholiverotuksessa tulisi ensisijaisesti huolehtia kuluttajakäyttäytymisen ohjaamisesta miedompien juomien suuntaan sekä sääntelyn ennustettavuudesta ja kohtuullisuudesta.

Veromuutoksilla ei saavuteta merkittäviä terveys- tai kulutushyötyjä. Hallituksen omien arvioiden mukaan kulutus vähenee vain noin 0,5 % – hinnankorotusten ollessa jopa 10 %. Onko kohtuullista säätää monimutkaista ja hallinnollisesti raskasta verouudistusta näin vaatimattomien vaikutusarvioiden perusteella tuotteeseen, jonka käyttö laskee verotasoista huolimatta?

Kunnioittavasti

Tuula Loikkanen

Toimitusjohtaja

Päivittäistavarakauppa ry

Loikkanen Tuula
Päivittäistavarakauppa ry